

Handlingsplan for indsats overfor ubenyttede brønde og borer

Dato: 16. marts 2018

Hvorfor bør ubenyttede brønde og borer sløjfes:

Alle brønde og borer er "åbne sår" i jordskorpen, og står de ubenyttede hen, vil de kunne virke som "lodrette dræn" ned til grundvandet. Anlæggene kan derved udgøre en spredningsvej for bakterier, nitrat, pesticider eller anden form for forurening. Jo dybere anlæggene er, jo større en trussel vil de alt andet lige kunne udgøre. Særligt brønde med borer i bunden er problematiske, da der vil kunne udveksles vand mellem forskellige grundvandsmagasiner. Der er ikke altid viden om, hvorvidt der er en boring i bunden af en brønd.

Er anlæggene beliggende i oplandet til eksisterende vandværksboringer, vil de kunne udgøre en forureningsrisiko overfor vandværksboringerne. Alt andet lige vil risikoen aftage med afstanden til vandværksboringen.

Vandet i ubenyttede brønde og borer kan desuden udgøre en sundhedsrisiko, hvis det indtages af mennesker.

Hvad siger reglerne

Det er som udgangspunkt ikke ulovligt at have en ubenyttet brønd eller boring på sin ejendom. Der må blot ikke indvindes vand fra anlægget uden tilladelse. Kommunerne kan påbyde ejeren af et ubenyttet anlæg, at sløjfe det. Sløjfning af brønde og borer skal ske af et brøndborerfirma e.l. med de fornødne uddannelsesbeviser.

Hvor mange ubenyttede brønde og borer er der i Slagelse Kommune:

I Slagelse Kommune har vi ikke et samlet overblik over antallet og placeringen af ubenyttede brønde og borer.

Historisk set har de fleste ejendomme på landet haft deres egen vandforsyning. I takt med udbygningen af den almene vandforsyning har hovedparten af ejendommene fået indlagt vand fra fælles vandværk. Efter indlæggelse af drikkevand fra fælles vandværk har mange bibeholdt deres brønd/boring som "nødforsyning". Mange af disse står nu ubenyttede hen. Der er kun meget få, der har tilladelse til at indvinde vand fra tidligere drikkevandsbrønde og -boringer. Udover tidligere drikkevandsanlæg, kan også borer, der er etableret til andre formål, f.eks. markvanding eller overvågning, i dag stå ubenyttede hen. De vil antalmæssigt udgøre et betydeligt mindre antal. Vandværkernes egne gamle borer er desuden ikke altid blevet sløjfet korrekt.

Kommunen har ikke konsekvent fået meddelelse om, at en ejendom er blevet tilsluttet alment vandværk og ejendommens brønd/boring derfor er blevet overflødig. Der er desuden ikke systematisk stillet krav om sløjfning af de ubenyttede brønde og borer, som kommunen har fået kendskab til. Indtil 2007 var det lovligt selv at sløjfe ubenyttede brønde og borer. Indtil dette tidspunkt er der ofte udleveret en sløjfningsvejledning, men der er ikke fulgt op på om arbejdet er udført. Efter 2007 har der været krav om, at sløjfningen skal udføres af uddannede fagfolk.

Der har tidligere ikke været tradition for at melde tilbage til kommunen når brønden var sløjfet. Efter 2007 har der været krav til ejeren om, at anmelde sløjfning af brønde og borer til kommunen mindst 14 dage før arbejdets udførelse. Sløjfning af borer - men ikke brønde - skal desuden indberettes til GEUS. Kommunen har kun modtaget et beskedent antal sløjfningsmeddelelser siden 2007.

Der er typisk ikke den store fokus fra ejerens side på de ubenyttede brønde og borer. Anlæggene prøvetages eller kontrolleres ikke og der foretages ikke systematiske besigtigelser af anlæggene. Ejerne er ikke i alle tilfælde klar over, at der findes en ubenyttet brønd eller boring på deres ejendom.

Center for Teknik og Miljø har foretaget en vurdering af, hvor mange ejendomme, der kan have en ubenyttet brønd eller boring. Der er taget udgangspunkt i, at stort set alle ejendomme på landet på et tidspunkt har haft en brønd eller boring som egen vandforsyning. Der er derfor foretaget en sammentælling af alle boligejendomme, der er beliggende udenfor byer og landsbyer, der fra tidlig tid har haft fælles vandforsyning. Nyere boligområder er udenfor disse er desuden fraregnet. Ejendomme med egen vandforsyning er ikke fraregnet, da flere af disse ejendomme vides, at have en ubenyttet brønd/boring ved siden af.

Ca. 4350 boligejendomme opfylder disse kriterier. 3100 af disse ligger i områder med vigtigt grundvand, dvs. indvindingsoplande for almene vandværker og øvrige områder med særlige drikkevandsinteresser. Ca. 1850 boligejendomme ligger indenfor et indvindingsopland til et alment vandværk og kan dermed princippet udgøre en forureningsrisiko overfor et bestående vandværk.

Det skal understreges, at der er en væsentlig usikkerhed forbundet med screeningsmetoden, men det er Center for Teknik og Miljø's vurdering, at metoden giver en brugbar bruttoliste, som der kan arbejdes videre med. Der skal være særlig fokus på, at der kan være enkelte ældre ejendomme, hvor der formentlig har været brønd/boring, i boligområder, der er frasorteret fordi hovedparten af områdets ejendomme er af nyere dato.

For at give mulighed for at prioritere indsatsen, har Center for Teknik og Miljø foretaget en analyse af, hvor mange af de ca. 1850 ejendomme, der ligger henholdsvis nærmere end 300 m og 1000 m fra et vandværks borer. Henholdsvis 167 og 749 boligejendomme på landet ligger indenfor disse afstande.

Jupiter-databasen indeholder desuden oplysninger om et mindre antal borer udenfor disse ejendomme.

Sidst i denne handlingsplan er der et skema, hvor antallet af ejendomme, der kan have en ubenyttet brønd eller boring, er opgjort for de enkelte vandværkers indvindingsoplande. Bemærk at en ejendom kan ligge indenfor indvindingsoplandene til flere vandværker og derfor kan tælle med flere steder.

Hvordan skabes der overblik:

Der kan opnås viden om ubenyttede brønde og borer ved hjælp af følgende kilder:

- Slagelse Kommunes arkiver over aktive, ubenyttede og sløjfede brønde og borer. Som hovedregel findes oplysningerne ikke på elektronisk form, hvorfor der ligger en større arbejdsindsats i at gøre arkiverne digitale og operationelle.
- Eventuel viden fra det lokale vandværk
- GEUS' boringsdatabase JUPITER
- Oplysninger fra nuværende grundejere
- Luftfotos (støtteværktøj ved besigtigelse)
- Besigtigelser på de pågældende ejendomme

Der findes desuden metoder til scanning af jorden for skjulte installationer, men sådanne metoder vurderes kun at være relevante i særlige tilfælde og hvor det er mindre områder, der skal scannes. Det kunne være i de tilfælde, hvor der er usikkerhed om, hvorvidt gamle borer på et vandværkets kildeplads er blevet sløjfet.

Prioritering

Det foreslås, at indsatsen overfor ubenyttede brønde og borer begrænses til områder indenfor indvindingsoplande til almene vandværker og øvrige dele af områder med særlige drikkevandsinteresser. Det foreslås desuden, at opgaven prioriteres således:

- 1) De almene vandværkers kildepladser – typisk vandværkernes egne gamle boringer (meget få anlæg)
- 2) Nærområderne (<300 m) til vandværksboringer (ca. 170 ejendomme)
- 3) Områderne 300-1000 m fra vandværksboringer (ca. 580 ejendomme)
- 4) Øvrige dele af indvindingsoplandene til almene vandværker (ca. 1100 ejendomme)
- 5) Øvrige områder med særlige drikkevandsinteresser (ca. 1250 ejendomme)

Det foreslås, at der i første omgang alene iværksættes indsats i områderne 1-3 og at fremgangsmåden genovervejes, når indsatsen i områderne 1-2 er afsluttet.

Fremgangsmåde:

Inden indsatsen for at kortlægge ubenyttede brønde og boringer igangsættes, kontaktes vandværkerne, dels for at afklare hvilke oplysninger de ligger inde med, men også for at få vandværkerne til at gennemgå deres egne kildepladser for eventuelle gamle boringer, der er taget ud af drift, men ikke er sløjfet (prioriteringsområde 1).

Det foreslås, at der i prioriteringsområderne 2-5 tages udgangspunkt i bruttolisten over samtlige boligejendomme på landet. Listen suppleres med oplysninger fra GEUS' JUPITER-database og eventuel anden viden f.eks. fra vandværkerne.

Hvor der er oplysninger om placering og/eller status i Slagelse Kommunes eller det lokale vandværks arkiver, suppleres opgørelsen med disse oplysninger. Slagelse Kommunes arkiv skal forinden digitaliseres for at gøre det operationelt.

Hvor der ikke i arkiverne findes sikre oplysninger om, at brønde eller boringer er blevet sløjfet, kontaktes grundejeren pr. brev. Brevet vedlægges "tro og love erklæring", som grundejerne opfordres til at udfylde og underskrive, hvis de enten har kendskab til en ubenyttet brønd/boring på deres ejendom eller ved, at sådanne ikke findes eller er sløjfet.

I de tilfælde hvor status og placering af eventuelle ubenyttede anlæg ikke kan afklares via arkiv eller kontakt til grundejer, foretages der en besigtigelse på ejendommen og i den forbindelse et interview med nuværende grundejer. Hvis der ved besigtigelsen findes en brønd eller boring, registreres anlæggets placering med foto og GPS.

Det kan ikke nødvendigvis forventes, at en grundejer ved – eller ønsker at oplyse - at der er en ubenyttet brønd eller boring på ejendommen. Det vil derfor være svært helt at afvise, at et sådant anlæg findes. Denne usikkerhed må nødvendigvis accepteres.

Når kortlægningen af et område er afsluttet, varsler Center for Teknik og Miljø påbud om at sløjfe anlægget overfor ejerne af de ubenyttede brønde og boringer, der er lokaliseret. Ejeren har herefter mulighed for at komme med bemærkninger til sagen, herunder om anlægget ønskes bibeholdt til vandforsyningsformål. Center for Teknik og Miljø meddeler efter partshøringsperioden påbud om, at ejeren skal sløjfe anlægget inden en rimelig frist, bortset fra i de tilfælde, hvor der meddeles tilladelse til indvinding af vand fra anlægget. Indvindingstilladelse vil kun blive meddelt i de tilfælde, hvor ejeren kan dokumentere et væsentligt vandbehov, jf. politisk beslutning af 22. oktober 2009 og vandforsyningsplanens retningslinjer. Et væsentligt vandbehov vil normalt kun vil være til stede i forbindelse med erhverv.

Sløjfningserklæring fra et brøndborerfirma med de nødvendige uddannelsesbeviser udgør dokumentation for, at påbuddet er opfyldt. Påbud skal indberettes til GEUS.

Ressourceforbrug til kortlægning af ubenyttede anlæg:

Det vurderes, at det vil tage i størrelsesordenen 100 timer at indscanne kommunens arkiv og oprette sager på de ejendomme, hvor der findes arkivoplysninger, idet det antages, at der findes arkivoplysninger om omkring 1000 ejendomme.

Når alle arkiver er digitaliseret, vurderes det, at det vil tage ½ time pr. ejendom, at gennemgå arkivoplysningerne og vurdere status for brønde/boringer på den pågældende ejendom. I den forbindelse skal det afklares, hvor oplysningerne stammer fra, og hvor brugbare de er.

På nuværende tidspunkt findes der arkivoplysninger følgende steder:

- Papirarkiv om enkeltindvingsanlæg i drift
- Papirarkiv over ubenyttede brønde og boringer (til dels i fjernarkiv)
- Papirarkiv over sløjfede brønde og boringer (i fjernarkiv)
- På ejendomsniveau i KMD-sag
- Indscannet liste fra SK Forsyning over sløjfede brønde og boringer, som vandværket har finansieret sløjfningen af
- Boringslokalisering overdraget i forbindelse med grundvandskortlægningen

Hvor der ikke i arkiverne findes sikre oplysninger om status for brønde/boringer, kontaktes grundejerne. Det vil formentlig være nødvendigt at kontakte hovedparten af grundejerne – et groft skøn er 80 %. Kontakt til grundejere og behandling af tilbagemeldinger herfra, vurderes at tage ½ time pr. ejendom.

I de tilfælde, hvor ejeren ikke melder tilbage om, hvad status er angående brønde/boringer, lægges der som anført op til, at der foretages en besigtigelse på ejendommen. Det må forventes, at det vil være relevant for en større del af ejendommene – et groft skøn vil være, at halvdelen af de ejendomme, hvor status ikke kan afgøres ved den indledende gennemgang, skal besigtiges. En besigtigelse vurderes at tage i gennemsnit 1 time inkl. transport og journalisering.

Skøn over tidsforbrug til kortlægning af ubenyttede brønde og boringer						
Områder ifølge prioritering	Antal ejendomme	Digitalisering	Arkiv-gennemgang (1/2 time pr. ejendom)	Grundejer-kontakt (1/2 time for 80%)	Besigtigelse (1 time for 40 %)	Anslået tidsforbrug i alt
1-2	Ca. 170	100 timer	85 timer	68 timer	72 timer	325 timer
1-3	Ca. 750	100 timer	375 timer	300 timer	320 timer	1095 timer
1-4	Ca. 1850	100 timer	925 timer	740 timer	720 timer	2440 timer
1-5	Ca. 3100	100 timer	1550 timer	1240 timer	1240 timer	4130 timer

Tidsforbrug til at påbyde ubenyttede anlæg sløjfet

Når kortlægningen er afsluttet indenfor et prioriteringsområde, forvarsles og meddeles påbud om at sløjfe ubenyttede anlæg i området. Størrelsen af denne opgave afhænger af, hvor mange af sådanne anlæg, der identificeres ved kortlægningen.

Tidsforbruget til meddelelse af påbud og opfølgning herpå vurderes at være i gennemsnit 2 timer pr. sag. Herunder er opgavens størrelse opgjort, i tilfælde af, at der er ubenyttede anlæg på 1/4 henholdsvis 1/2 af ejendommene i området.

Skøn over tidsforbrug til påbud om sløjfning af ubenyttede brønde og boringer			
Områder ifølge prioritering	Antal ejendomme i alt	Tidsforbrug i tilfælde af ubenyttede anlæg på 1/4 af ejendommene	Tidsforbrug i tilfælde af ubenyttede anlæg på 1/2 af ejendommene
1-2	Ca. 170	85 timer	170 timer
1-3	Ca. 750	375 timer	750 timer
1-4	Ca. 1850	925 timer	1850 timer
1-5	Ca. 3100	1550 timer	3100 timer

Omkostninger til sløjfning af ubenyttede brønde og boringer

Prisen for at sløjfe en brønd/boring er afhængig af, om der er tale om en brønd, boring eller brønd med boring, men også af anlæggets dybde og dimension og af, om pumpe, rør- og elinstallationer allerede er fjernet. Hvis installationerne allerede er fjernet, vil prisen for sløjfning være i størrelsesordenen 10.000 kr.

Udgiften betales af ejeren af anlægget, medmindre andet besluttes.

Hvis opgaven med at sløjfe boringer og brønde i et område kan udbydes samlet, vil der formentlig kunne indhentes et favorabelt tilbud fra et brøndborerfirma.

Hjemmel:

Ejere af vandforsyninger kan meddeles påbud om at sløjfe vandforsyningen med henvisning til § 36 i vandforsyningsloven. Afgørelsen kan ikke påklages.

Skøn over antal ejendomme, der kan have en ubenyttet brønd/boring – fordelt på vandværker				
	<300m og i indvindingsoplandet	<1000m og i indvindingsoplandet	I hele indvindingsoplandet	Bemærkninger
SK-Erdrup	18	61	196	
SK-Forlev	10	46	50	
SK-Gl.Brørup	0	3	82	Stort overlap med SK-Valbygård
SK-Hovedværk	0	0	0	
SK-Jernbjerg	1	9	87	Stort overlap med SK-Valbygård
SK-Nordre	7	38	141	
SK-Valbygård	0	9	307	Stort overlap med SK-Jernbjerg, SK-Gl.Brørup og Kr. Stillinge
SK-Vestre	0	14	55	
SK Forsyning i alt	36	180	780	
Bisserup	0	1	3	Nærmere gennemgang af området er påkrævet, da ældre og nyere ejendomme findes blandt hinanden
Bjergby Mark	9	28	34	
Boeslunde	0	6	6	
Dalmose	0	10	32	Den østligste boring indvinder vand i Næstved Kommune
Eggeslevmagle	0	11	17	Stort overlap med SK-Nordre
Gimlinge	2	4	5	
Hashøj Vest	14	26	109	
Kr. Stillinge	3	46	50	Ejendomme i Øster Stillinge er medtaget
Lille Ebberup	5	31	33	
Nordrupvester	1	4	11	
Omø	3	4	4	
Rosted	5	21	21	
Rude	0	1	3	
Stignæs Vandindvinding	36	246	527	Det store antal skyldes, at vandværksboringerne ligger forholdsvis spredt.
Stillinge Strand	4	17	36	
Sørby-Kirkerup	33	50	63	
Vemmelev-Forlev	12	49	153	Overlap med SK-Forlev og Bjergby Mark
Ørslev	4	4	18	
Drøsselbjerg Strand	0	3	9	Vandværket ligger i Kalundborg Kommune, men indvinder vand i Slagelse Kommune (kun ejendomme i Slagelse er medtaget)
I alt	167	749	1831	